

Zaak C-144/23

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie

Datum van indiening:

9 maart 2023

Verwijzende rechter:

Vrhovno sodišče Republike Slovenije (Slovenië)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

7 maart 2023

Verzoekende partij:

KUBERA, trgovanje s hrano in pijačo, d.o.o.

Verwerende partij:

Republika Slovenija

Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding

Procedure inzake een verzoek om toestemming om beroep tot herziening (revizija) in te stellen, waarbij een partij verzoekt om het Hof van Justitie van de Europese Unie om een prejudiciële beslissing te verzoeken; verplichting tot verwijzing van een prejudiciële vraag aan het Hof van Justitie van de Europese Unie; inhoudelijke toetsing van het verzoek van een partij om het Hof van Justitie om een prejudiciële beslissing te verzoeken in het licht van de vereisten van artikel 267 VWEU; motivering van de toetsing indien bij de beslissing tot afwijzing van het verzoek om toestemming om beroep tot herziening (revizija) in te stellen, wordt vastgesteld dat niet is voldaan aan de voorwaarden voor de prejudiciële verwijzing in het licht van de bepalingen van artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (hierna: „Handvest”).

Voorwerp en rechtsgrondslag van het verzoek om een prejudiciële beslissing

Uitlegging van het Unierecht; artikel 267 VWEU

Prejudiciële vragen

1. Staat artikel 267, derde alinea, VWEU in de weg aan een bepaling van het Zakon o pravdnem postopku (wetboek van burgerlijke rechtsvordering) op grond waarvan de Vrhovno sodišče (hoogste rechterlijke instantie, Slovenië), in het kader van een procedure inzake toestemming om beroep tot herziening (revizija) in te stellen, niet overgaat tot toetsing van de vraag indien uit het verzoek van een partij om het Hof van Justitie van de Europese Unie om een prejudiciële beslissing te verzoeken, voortvloeit dat de Vrhovno sodišče verplicht is een verzoek om een prejudiciële beslissing aan het Hof voor te leggen?

Indien de eerste vraag bevestigend wordt beantwoord:

2. Moet artikel 47 van het Handvest ten aanzien van de verplichting om rechterlijke beslissingen met redenen te omkleden, aldus worden uitgelegd dat een beslissing van processuele aard, waarbij het verzoek van een partij om toestemming te verkrijgen voor het instellen van beroep tot herziening (revizija) overeenkomstig het wetboek van burgerlijke rechtsvordering wordt afgewezen, een „rechterlijke beslissing” vormt waarin met redenen moet worden omkleed waarom het verzoek van een partij om het Hof van Justitie van de Europese Unie om een prejudiciële beslissing te verzoeken, niet moet worden ingewilligd in de betreffende zaak?

Aangevoerde bepalingen van Unierecht

Artikel 267 VWEU, in het bijzonder de derde alinea, en artikel 47 van het Handvest

Aangevoerde bepalingen van nationaal recht

Grondwet van de Republiek Slovenië;

Sloveens wetboek van burgerlijke rechtsvordering (hierna: „ZPP”).

Korte uiteenzetting van de feiten en van de procedure in het hoofdgeding

- 1 KUBERA, trgovanje s hrano in pijačo d.o.o., verzoekster, heeft in Turkije 87 600 in Oostenrijk vervaardigde blikjes Red Bull-drank gekocht en deze per schip naar de haven van Koper vervoerd, alwaar de douaneprocedure is gestart.
- 2 Op 15 september 2021 heeft de Finančna uprava Republike Slovenije (belastingdienst van de Republiek Slovenië) een kennisgeving gestuurd waarbij hij de douaneprocedure heeft geschorst en de goederen in beslag heeft genomen vanwege het vermoeden dat inbreuk was gemaakt op een intellectuele-eigendomsrecht in de zin van artikel 17 van verordening (EU) nr. 608/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 12 juni 2013 inzake de handhaving van

intellectuele-eigendomsrechten door de douane en tot intrekking van verordening (EG) nr. 1383/2003 van de Raad (hierna: „verordening nr. 608/2013”). De belastingdienst heeft bij twee beschikkingen van 5 oktober 2021 bepaald dat de goederen van verzoekster in beslag zouden worden genomen in afwachting van de beslissing in het geding dat de vennootschap Red Bull GmbH uit Oostenrijk, de houder van de intellectuele-eigendomsrechten, ter handhaving van haar rechten aanhangig had gemaakt. Verzoekster heeft tegen die beschikkingen twee administratieve klachten ingediend, die zijn afgewezen.

- 3 De vennootschap KUBERA, d.o.o. heeft tegen die beschikkingen twee beroepen ingesteld, die door de Upravno sodišče (bestuursrechter) zijn verworpen. Wat betreft het belangrijkste argument van verzoekster waarbij zij stelt dat de goederen met toestemming van de houder van de intellectuele-eigendomsrechten zijn vervaardigd (aangezien zij in haar fabriek zijn vervaardigd), heeft de bestuursrechter opgemerkt dat het ging om een versnelde procedure in het kader van een procedure in de zin van verordening nr. 608/2013, waarbij het volstaat dat de douaneautoriteit vaststelt dat sprake is van een vermoeden van een inbreuk op intellectuele-eigendomsrechten, op basis waarvan een gerechtelijke procedure wordt ingeleid. De douaneautoriteit heeft in casu dan ook niet vastgesteld om welke goederen het ging (authentieke of niet-authentieke goederen), aangezien op die vraag een definitief antwoord wordt gegeven in de gerechtelijke procedure. De bestuursrechter heeft echter tegelijkertijd verklaard dat het in de procedure vaststaat dat de goederen in kwestie authentiek zijn en voorts dat voor de toepassing van artikel 1 van verordening nr. 608/2013 een onderscheid moet worden gemaakt tussen de situatie dat de goederen door de houder zelf van de intellectuele-eigendomsrechten zijn vervaardigd en de situatie dat de goederen met toestemming van de houder van de intellectuele-eigendomsrechten zijn vervaardigd.

Voornaamste argumenten van partijen in het hoofdgeding

- 4 De vennootschap Kubera, d.o.o. heeft naar aanleiding van de twee beslissingen van de Upravno sodišče twee verzoeken om toestemming ingediend om beroep tot herziening (hierna: „revizija”) in te stellen en heeft de volgende relevante rechtsvraag gesteld: „Kunnen de bepalingen van verordening nr. 608/2013 en de daarin bepaalde maatregelen van toepassing zijn wanneer het voorwerp van een douanecontrole authentieke (originele) goederen betreft die door de houder van de intellectuele-eigendomsrechten zijn vervaardigd, of moet de bepaling van artikel 1, lid 5, van die verordening, juncto overweging 6 van die verordening op grond waarvan zij niet van toepassing is op goederen die met toestemming van de houder van het recht zijn vervaardigd, aldus worden uitgelegd dat (ook) de goederen die door de houder zelf van de intellectuele-eigendomsrechten zijn vervaardigd, zijn uitgesloten van het toepassingsgebied van die verordening?” Verzoekster is van mening dat de toepassing daarvan uitdrukkelijk door de verordening wordt uitgesloten. Zij geeft aan dat de litigieuze goederen door de houder zelf van de industriële-eigendomsrechten zijn vervaardigd en dat het

derhalve slechts gaat om parallelverkoop. Zij verwijst naar de verklaring van de bestuursrechter die onbetwistbaar heeft vastgesteld dat het gaat om authentieke goederen en zij maakt bezwaar tegen zijn oordeel dat een onderscheid moet worden gemaakt tussen de situatie dat de goederen door de houder zelf van de rechten zijn vervaardigd en de situatie dat de goederen door een derde met toestemming van de houder van de rechten zijn vervaardigd.

- 5 In haar verzoeken om toestemming om beroep tot „revizija” in te stellen vraagt verzoekster eveneens aan de Vrhovno sodišče, indien verordening nr. 608/2013 aldus wordt uitgelegd (onderscheid tussen beide situaties), om de procedure te schorsen en de kwestie aan het Hof voor te leggen. Zij voegt hier nog aan toe dat noch in de Europese noch in de Sloveense rechtspraak een antwoord op de gestelde vraag is te vinden. Volgens haar is de vraag van belang voor een duidelijke afbakening van de bevoegdheden van de douaneautoriteiten en derhalve voor de rechtszekerheid van de justitiabelen.

Korte uiteenzetting van de motivering van de prejudiciële verwijzing

- 6 Aan de Vrhovno sodišče wordt de vraag gesteld of sprake is van een eerlijke procedure wat betreft het verzoek van een partij om het Hof van Justitie om een prejudiciële beslissing te verzoeken in het kader van een procedure inzake een verzoek om toestemming om beroep tot „revizija” in te stellen. Aangezien het op grond van de bepalingen van het ZPP in casu niet is toegestaan om het verzoek om toestemming voor het instellen van beroep tot „revizija” in te willigen en om toestemming te geven voor de „revizija” op grond dat niet is voldaan aan de betreffende voorwaarden in die wetgeving, vraagt de Vrhovno sodišče zich af of hij verplicht is, wanneer hij uitspraak doet op het verzoek om toestemming om beroep tot „revizija” in te stellen, om het verzoek van een partij om het Hof van Justitie om een prejudiciële beslissing te verzoeken, op grond van de vereisten van artikel 267 VWEU, ook inhoudelijk te beoordelen en of de Vrhovno sodišče op grond van artikel 47 van het Handvest verplicht is, wanneer hij heeft vastgesteld dat niet is voldaan aan de voorwaarden om de prejudiciële vraag in kwestie te stellen, om die beoordeling met redenen te omkleden in de beschikking tot afwijzing van het verzoek om toestemming om beroep tot „revizija” in te stellen.
- 7 Op de „revizija” is het ZPP van toepassing, waarin is bepaald dat de „revizija” een buitengewoon rechtsmiddel is dat kan worden ingesteld tegen een uitspraak die in kracht van gewijsde is gegaan en waarop de Vrhovno sodišče uitspraak doet. Bij de „revizija” gaat het om de toetsing van inbreuken op het materiële recht en op de procedureregels die door de lagere rechterlijke instantie zijn toegepast. Tegen de beslissing van de Vrhovno sodišče in de „revizija”-procedure kan niet worden opgekomen bij een hogere rechterlijke instantie voor de beoordeling of het materiële of formele recht correct is toegepast op de zaak. Op grond van het ZPP moet op specifiek verzoek van een partij toestemming worden gegeven voor het beroep tot „revizija” en is uitsluitend de Vrhovno sodišče bevoegd te oordelen over de ontvankelijkheid van het verzoek. De „revizija”-procedure is derhalve op

te delen in twee fasen, namelijk de toewijzing van de «revizija» en de inhoudelijke toetsing van de zaak. De fasen van de procedure zijn wezenlijk anders en elke fase heeft een eigen doel. De beslissing over de toestemming voor een beroep tot „revizija” is een procedure die voorafgaat aan de inhoudelijke toetsing van de zaak in de „revizija”-procedure en de toewijzing van de „revizija” is dus een procedurele randvoorwaarde daarvoor. Voor de toewijzing van de „revizija” is het relevant of de zaak vanwege zijn objectieve belang zodanig is dat een inhoudelijke beoordeling van de rechtsvragen door de Vrhovno sodišče noodzakelijk is. Relevant is derhalve het bredere algemene belang en niet slechts het belang van een partij bij een andere beslissing in een zaak. Dat algemene belang bestaat in het waarborgen van een rechtsbedeling die uit systemisch oogpunt coherent is zodat de eenheid van de rechtspraak en van de rechtspraktijk in ruime zin gewaarborgd is, door middel van de rechtsopvattingen met precedentwerking die de Vrhovno sodišče als hoogste rechterlijke instantie heeft geformuleerd bij de beslechting van „revizija”-procedures.

- 8 Ingeval het verzoek om toestemming om beroep tot „revizija” in te stellen wordt afgewezen, hoeft de afwijzingsbeslissing op grond van het ZPP niet inhoudelijk te worden gemotiveerd, maar volstaat het dat de rechter in algemene zin erop wijst dat niet is voldaan aan de wettelijke voorwaarden. Indien de Vrhovno sodišče de „revizija” daarentegen toewijst, geeft hij in zijn beslissing aan op welk onderdeel of op welke specifieke rechtsvragen het beroep tot „revizija” is toegewezen. De Vrhovno sodišče doet uitspraak op het beroep tot „revizija” dat na een inhoudelijke toetsing van de zaak wordt toegewezen. Daar het gaat om een buitengewoon rechtsmiddel voor de beoordeling van de juridische en niet de feitelijke aspecten van de zaak, kunnen in het kader van een „revizija” zowel procedurele inbreuken als inbreuken op het materiële recht worden getoetst. Indien de Vrhovno sodišče vaststelt dat sprake is van dergelijke inbreuken, kan hij de litigieuze uitspraak (of de litigieuze beschikking) nietig verklaren of herzien en zelf een uitspraak over de zaak doen. Vanwege zijn rol van rechter wiens opvattingen precedentwerking hebben, hebben de beslissingen van de Vrhovno sodišče over de „revizija” en zijn rechtsopvattingen een verderstrekkend effect dan louter de beslechting van een geschil in een specifieke zaak.
- 9 In het onderhavige geval staat de Vrhovno sodišče derhalve voor de vraag hoe hij, als hoogste rechterlijke instantie van het land, in de bovengenoemde procedurele fasen moet voldoen aan de verplichting tot medewerking aan de uniforme toepassing van het recht van de Europese Unie door middel van prejudiciële vragen aan het Hof van Justitie. Uit de verplichtingen die de Republiek Slovenië bij haar toetreding tot de Europese Unie is aangegaan, blijkt ondubbelzinnig dat de Vrhovno sodišče, gelet op zijn juridische positie, in zijn hoedanigheid van hoogste rechterlijke instantie waarvan de beslissingen niet vatbaar zijn voor hoger beroep, prejudiciële vragen over de uitlegging van het Unierecht moet stellen overeenkomstig artikel 267, derde alinea, VWEU. Niettemin moet worden benadrukt dat zowel met het beroep tot „revizija” van het ZPP als met de verplichting om vragen aan het Hof te stellen een in wezen vergelijkbaar doel wordt nagestreefd, dat erin bestaat de rechtspraak tot een eenheid te maken en

richting te geven op basis van eerdere rechtsopvattingen. De Vrhovno sodišče heeft kennisgenomen van de zich ontwikkelende rechtspraak over de uitlegging van artikel 267 VWEU in een recent arrest van het Hof van Justitie van 6 oktober 2012, *Consorzio Italian Management* (C-561/19).

- 10 Voor de beslissing tot toestemming voor het instellen van beroep tot „revizija” vormt artikel 367a ZPP de basis, waarbij in het kader van de voorafgaande toetsing de aandacht wordt toegespitst op het objectieve belang van de zaak, namelijk bovenal de waarborg van de eenheid van de rechtspraak en de beantwoording door de Vrhovno sodišče van relevante rechtsvragen. Het is niet uitgesloten dat die objectieve betekenis ook gebaseerd is op vragen die verband houden met het Unierecht, maar het enkele feit dat het Unierecht (eventueel) wordt toegepast in het kader van een beroep tot „revizija” volstaat niet om een dergelijk beroep tot „revizija” toe te wijzen.
- 11 Voor de beslissing of toestemming wordt gegeven voor een beroep tot „revizija” is het noodzakelijk om de relevantie van de uit het Unierecht voortvloeiende rechtsvragen op dezelfde wijze te beoordelen als die van de vragen die uit het nationale recht voortvloeien, maar voor die beoordeling is het niet van belang dat de verzoeker ook heeft verzocht om het Hof van Justitie van de Europese Unie om een prejudiciële beslissing te verzoeken. Uit het ZPP vloeit niet voort dat de Vrhovno sodišče verplicht is tot beantwoording van de vraag – reeds tijdens de procedure inzake een verzoek om toestemming om beroep tot „revizija” in te stellen – of het al dan niet noodzakelijk is een prejudiciële vraag aan het Hof te stellen, noch op verzoek van een partij, noch ambtshalve. De Vrhovno sodišče is in deze fase van de procedure evenmin wettelijk verplicht om te bepalen of hij bij een toegewezen „revizija”-procedure een bepaalde prejudiciële vraag zal stellen. De inhoudelijke juridische beoordeling van de zaak is afhankelijk van de verdere opmerkingen van de partijen in de „revizija”-procedure en van de inhoudelijke behandeling ervan in het kader van de (toegewezen) „revizija”.
- 12 Blijkens de zich ontwikkelende nationale rechtspraak is er een onderscheid tussen de opvattingen van de Ustavno sodišče (grondwettelijk hof) en die van de Vrhovno sodišče over de wijze waarop de bovengenoemde bepalingen van het ZPP met betrekking tot de toestemming om beroep tot „revizija” in te stellen juist moeten worden uitgelegd en toegepast, wanneer een partij bij haar verzoek om toestemming voor het instellen van beroep tot „revizija” verzoekt om het Hof van Justitie om een prejudiciële beslissing te verzoeken. Bij een recente beslissing heeft de Ustavno sodišče de Vrhovno sodišče in een dergelijk geval verplicht tot een andere benadering voor de beoordeling van de ontvankelijkheidsvoorwaarden voor de „revizija”-procedure, op basis van de uitlegging dat een zodanige wijziging van de praktijk door het Unierecht zou zijn opgelegd. Volgens de Ustavno sodišče moet de vraag of het Hof van Justitie om een prejudiciële beslissing wordt verzocht (artikel 267, derde alinea, VWEU) op basis van een verzoek van een partij (die verzoekt om toestemming om beroep tot „revizija” in te stellen) reeds worden behandeld bij de procedure voor toestemming om beroep tot „revizija” in te stellen.

- 13 Volgens de Ustavno sodišče moet de Vrhovno sodišče, ook in de gevallen waarin hij geen toestemming geeft voor het beroep tot „revizija”, in overeenstemming met artikel 47 van het Handvest met redenen omkleeden waarom hij in de zaak niet heeft verzocht om een prejudiciële beslissing. Derhalve had de Vrhovno sodišče (ook) in het kader van een procedure inzake een verzoek om toestemming om beroep tot „revizija” in te stellen voldoende duidelijk uitspraak moeten doen op het verzoek van de partij in kwestie om het Hof van Justitie om een prejudiciële beslissing te verzoeken, gelet op de bepalingen van artikel 267 VWEU en de rechtspraak van het Hof. Volgens de Ustavno sodišče is die motiveringsplicht ook van toepassing wanneer een nationale procesregel bepaalt dat de rechter zijn beslissing kan motiveren door te volstaan met de mededeling dat niet is voldaan aan de wettelijke vereisten voor de behandeling van de zaak (beknopte motivering). Volgens de Ustavno sodišče moet de motivering van de beslissing van de Vrhovno sodišče om een beroep in verband met Unierechtelijke aspecten niet toe te wijzen, waaronder de afwijzing van het verzoek van een partij om het Hof van Justitie van de Europese Unie om een prejudiciële beslissing te verzoeken, het mogelijk maken om te controleren of is voldaan aan de voorwaarden van de verwijzingsverplichting van artikel 267, derde alinea, VWEU in overeenstemming met die voorwaarden. De Vrhovno sodišče kan zijn beslissing om de „revizija” niet toe te wijzen derhalve motiveren door te volstaan met de mededeling dat niet is voldaan aan de vereisten van artikel 367a ZPP, maar moet reageren op het verzoek van een partij om het Hof van Justitie van de Europese Unie te verzoeken om een prejudiciële beslissing.
- 14 In de hedendaagse praktijk van de Vrhovno sodišče is het een feit dat deze rechter, bij een procedure inzake een verzoek om toestemming om beroep tot „revizija” in te stellen, geen prejudiciële verzoeken aan het Hof kan stellen over kwesties die inhoudelijk uitsluitend in geval van beroep tot „revizija” (kunnen) worden behandeld. De beslissing van het Hof van Justitie over de prejudiciële vraag zou ook geen nuttig effect voor de partij of de rechter hebben in het kader van de procedure inzake een verzoek om toestemming om beroep tot „revizija” in te stellen. Derhalve kunnen de partijen uitsluitend tijdens de procedure inzake het beroep tot „revizija” ten aanzien van een relevante toegelaten rechtsvraag verzoeken dat het Hof van Justitie van de Europese Unie om een prejudiciële beslissing wordt verzocht. Het is daarentegen juist, ingeval de „revizija” niet wordt toegewezen, dat de Vrhovno sodišče geen uitspraak doet op de verzoeken van een partij om het Hof van Justitie van de Europese Unie om een prejudiciële beslissing te verzoeken en in de motivering van zijn beschikking ook niet de redenen daarvoor uiteenzet. Het is derhalve niet uitgesloten dat in de zaak tussen de partijen de uitlegging van het Unierecht volgens de lagere rechterlijke instantie prevaleert, ondanks het feit dat niet was voldaan aan de vereisten van artikel 267 VWEU („acte clair, acte éclairé”) voor afwijzing van de door een partij voorgestelde prejudiciële vraag aan het Hof. In een dergelijk geval, dat zich ook kan voordoen in het kader van het onderhavige bestuursrechtelijke geschil, zal geen enkele rechter beslissen of op grond van artikel 267, derde alinea, VWEU een vraag wordt gesteld en geldt de uitlegging die in de definitieve uitspraak van een lagere rechterlijke instantie is gegeven. Hoewel de Vrhovno sodišče zich

ervan bewust is dat de lidstaten een zekere mate van procedurele autonomie hebben, zoals ook blijkt uit de rechtspraak van het Hof, is die vraag van belang en moet zij ter beantwoording aan het Hof worden voorgelegd.

- 15 Derhalve heeft de Vrhovno sodišče, om in de onderhavige zaak uitspraak te kunnen doen, een antwoord van het Hof nodig op de vraag of de Unierechtelijke vereisten in de weg staan aan een Sloveense bepaling die, wat betreft de beslissing om toestemming te verlenen om beroep tot „revizija” in te stellen, niet vereist dat zelfstandig wordt beoordeeld of op de Vrhovno sodišče de verplichting rust om een prejudiciële vraag aan het Hof te stellen nadat een partij daarom heeft verzocht. Bijgevolg rijst de vraag of artikel 267, derde alinea, VWEU in de weg staat aan een bepaling van het ZPP op grond waarvan de Vrhovno sodišče, in het kader van een procedure inzake een verzoek om toestemming om beroep tot „revizija” in te stellen, niet overgaat tot toetsing van de vraag indien het verzoek van een partij om het Hof van Justitie van de Europese Unie om een prejudiciële beslissing te verzoeken voor hem de verplichting meebrengt om het verzoek voor te leggen.
- 16 Uitsluitend indien de eerste vraag bevestigend wordt beantwoord en derhalve indien de Vrhovno sodišče, volgens het Hof, reeds tijdens de procedure inzake een verzoek om toestemming om beroep tot „revizija” in te stellen verplicht is tot die beoordeling van de verzoeken van een partij, rijst ook de tweede vraag over de verplichting om de beslissing om het beroep tot „revizija” niet toe te wijzen met redenen te omkleeden, welke beslissing in de hedendaagse praktijk van de Vrhovno sodišče op grond van het ZPP niet met redenen wordt omkleed. Wat betreft die specifieke beslissing van processuele aard van de Vrhovno sodišče om een beroep tot „revizija” niet toe te wijzen, rijst de vraag wat de relevantie is van het standpunt van het Hof (in punt 51 van het arrest Consorzio Italian Management) over de verplichte inhoud van een beslissing van een rechterlijke instantie over de genoemde aspecten van de in artikel 267, derde alinea, VWEU neergelegde verplichting, en van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, dat van oordeel is dat het met redenen omkleede antwoord van een rechterlijke instantie op het verzoek van een partij deel uitmaakt van de verplichtingen die voortvloeien uit artikel 6 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EHRM, 15 december 2022, Rutar en Rutar Marketing d.o.o. tegen Slovenië). Daarom is de Vrhovno sodišče van oordeel dat aan het Hof de vraag moet worden gesteld of artikel 47 van het Handvest, wat de motiveringsvereisten van rechterlijke beslissingen betreft, aldus moet worden uitgelegd dat een beschikking tot afwijzing van een verzoek om toestemming om beroep tot „revizija” in te stellen in de zin van het ZPP een „rechterlijke beslissing” vormt waarin met redenen moet worden omkleed waarom het verzoek van een partij om het Hof van Justitie om een prejudiciële beslissing te verzoeken, niet moet (of niet zal moeten) worden ingewilligd.